

Luis Buñuel, un creador en tres temps

Alejandro Leyva Castro

Convencionalment i atenent les línies predominants en el seu quefer creador, podem dividir la carrera de Luis Buñuel en tres períodes. El primer està conformat per tres obres, d'influències avantguardistes; el segon és conegut com a període mexicà, i el tercer el componen aquelles pel·lícules que, des de *Viridiana*, filmà a Europa.

El seu primer període, lligat al surrealisme, és una obra experimental i de ruptura; en el segon entra ja a la maduresa, i en aquesta fecunda època el realitzador aragonès desenvolupa tots els grans temes de la seva obra; en el tercer període recrea, a través de variacions creatives, els trets estilístics i temàtics de l'etapa mexicana.

En el seu període mexicà, Buñuel aconseguí un equilibri molt difícil d'assolir: conciliar el que anomenà "intent de fer un cinema industrial honrat que interessi l'espectador, que no el faci sortir de la sala", amb la seva visió molt personal de la realitat.

Quan rodà a Mèxic *Gran Casino* el 1946 arribà a la seva fi un silenci creatiu de quasi quinze anys, des que realitzà els seus films inicials, *Un perro andaluz*, del 1928, i *La edad de oro*, de l'any 1930, ambdós rodats a França, i *Las hurdes* o *Tierra sin pan*, del 1932, realitzat a Espanya.

Fou un encert que Luis Buñuel reiniciàs la seva carrera a Mèxic. Davant la impossibilitat de fer-ho a Espanya, a cap altre país de parla hispana hi havia millors condicions culturals perquè el seu geni es pogués manifestar amb l'espèndor, l'audàcia i la intensitat amb què ho féu a la terra asteca. Pocs han calat tan fondo en la realitat mexicana com ell ho féu. Això és evident a la primera de les seves pel·lícules realitzades allà, *Los olvidados*, del 1950. *El ángel exterminador* i *El*, que recreen el fanatisme religiós de les classes altes de Mèxic, són dues altres significatives cintes de la tasca

de Buñuel en aquest període.

En la seva etapa Europea, Buñuel estigué molt lligat al guionista Jean-Claude Carrière, en una fecunda col·laboració de dues dècades iniciada amb el film *Dianio de una camarera*, i de la qual naixeren també *Bella de día*, *El discreto encanto de la burguesía*, *La vía láctea* i *Ese oscuro objeto del deseo*. Buñuel creava els símbols de la rebel·lia o de la inconformitat sense caure en cap dogmatisme, com es reflecteix a *Viridiana*, film clau de la seva obra

ponent dels seus personatges i l'autorització d'un llenguatge concordant amb les idees exposades.

Viridiana, un film perseguit pel govern espanyol d'aquell moment, segrestat a Itàlia, prohibit per la censura a Mèxic, declarat obra impia pel Vaticà, és una expressió artística madura, filla d'un gran talent. *Viridiana*, no és un pamflet contra l'església ni contra el manierisme caritatiu de les beates, és una denúncia i alhora una introspecció agudíssima de la vida humana.

creadora. Realitzada a Espanya el 1961, obtingué la Palma d'Or al Festival de Cannes d'aquest mateix any i els premis de la Societat d'Escriptors de Cinema d'aquest Festival, així com el Premi Acadèmia del Cinema de París, el premi de la Crítica belga el 1962 i el Premi Du Chavalier de la Barre, també el 1962.

El film no es distingeix precisament per la seva estructura formal, sinó per la força del seu tema, el realisme im-

La pel·lícula està plagada de símbols. Però aquesta simbologia s'ofereix en un procés invers. Buñuel pren les fórmules idealistes del catolicisme i les ofereix en imatges d'aspre relleu realista. És un quadre real, amarg, aclaparador, l'accepció més pura de l'artista que sap ser fidel a si mateix i rebutja entrar en la interminable legió internacional de les "meuques respectuoses". ■